

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/3010 -

Dato
01.08.2017

Spørsmål nr. 1387 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum

Jeg viser til brev av 29. juni 2017 fra Stortingets president vedlagt følgende spørsmål fra stortingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum.

Statsråden skriver i sitt svar på mitt spørsmål nr. 173 at «satsingen på grensekontrollen innebærer blant annet at vi får over 120 nye tollere i grensekontrollen, en økning på hele 20 prosent». Nå rapporteres det om bemanningsproblemer i grensekontrollen pga. kutt og stramme budsjetter. Statsråden bes redegjøre for utviklingen i bemanningen på hhv. grensestasjonene, i tolldistriktene og i tolldirektoratet fra 1.2.16 og til i dag og vurdere om hun ønsker å korrigere sitt tidligere svar?

Begrunnelse

Tolletaten utfører en maktpåliggende nasjonal oppgave med å kontrollere grensene, bekjempe kriminalitet og hindre innføring av ulovlige og farlige stoffer som kan skade Norge og norske innbyggere. PST bekjentgjorde seinst i forgårs at man opprettholder vurderingen om at det er «sannsynlig at det kan bli forsøkt gjennomført terrorangrep mot Norge». Samtidig har nylig asylsøkere sluppet gjennom grensen på Storskog. I en slik situasjon er det viktig at regjeringen og statsforvaltningen viser fasthet og handlekraft i arbeidet med å trygge grensene.

Dessverre er det lite som tyder på at dette er tilfellet. I stedet roper de som står vakt langs grensene våre, nå varsko om en uholdbar ressursituasjon. NTL Tolletaten rykket 23. juni ut og advarte om at den operative evnen i etaten er svekket. Det tegnes et bilde av en etat som kutter til beinet. Norsk tollforbund oppgir at ressurs situasjonen aldri har vært mer anstrengt og at det er meget stor frustrasjon blant tjenestefolkene ute i distriktene. Forbundet opplever situasjonen som prekær og verre enn noen gang. Det oppfattes at etaten og turnusen til de ansatte nå styres etter budsjettmessige og ikke faglige vurderinger. Norsk tollforbund

opplyser også at i stedet for 120 nye ansatte, så er bemanningen redusert med 12 tjenestemenn i distriktene siden 1. februar 2016: Oslo og Akershus (-23), øst (+15), sør (-18), vest (-10), midt (+17) og nord (+7). I direktoratet har bemanningen økt med 15. Den annonserte styrkingen på 120 årsverk kan altså se ut til å ha manifestert seg som kun tre. Tolletatens nye direktør har ellers vedtatt et kutt på 80 millioner kroner i tolldistriktene, der det praktiske arbeidet skjer. Det fryktes at dette kan gi enda strammere tider i distriktene og mulige oppsigelser.

Det stilles samtidig spørsmål fra fagpersoner rundt manglende tilstedeværelse og kontroll langs kysten, som utgjør en yttergrense for Schengen-området. Bekymringsmeldingene er så alvorlige og omfattende at statsråden bør vurdere om hun vil svare mer utfyllende på dette spørsmålet enn det som fremgår av spørsmålsstillingen.

Svar:

Jeg ser aller først behov for å klargjøre Tolletatens rolle på grensen. Tolletatens oppdrag er å beskytte samfunnet mot ulovlig inn- og utførsel av varer, og å legge til rette for korrekt og effektiv inn- og utførsel av varer. Det er politiet som har ansvar for inn- og utreisekontrollen av personer etter utlendingsloven. Etter utlendingsloven § 22 annet ledd skal riktignok Tolletaten bistå politiet i inn- og utreisekontrollen, men etatens bistand skal utøves under politiets ansvar og styring og kun «når tollmyndighetene utfører tollkontroll», jf. utlendingsforskriften §4-30. Tolletaten har heller ikke adgang til å bruke tvangsmidler eller til å bortvise utlendinger. Når det gjelder stortingsrepresentant Vedums kommentar om at kysten er yttergrense for Schengen-området, vil jeg understreke at Tolletatens tilstedeværelse og oppgaver på stedet ikke avhenger av om grensen er Schengen-grense eller ikke, da Norge som kjent ikke er en del av EUs tollunion.

Tolletaten fikk i 2016 en rammeøkning tilsvarende 123 årsverk til styrking av bemanning på navngitte flyplasser, døgnbemanning på Svinesund og Ørje, mobile enheter knyttet til ANPR (skiltlesende kameraer på alle grenseoverganger), samt til opprettelse av en sentral etterretningsenhet og styrking av tolllaboratoriet. Status på oppbemanningen er at det gjenstår 16 stillinger som skal rekrutteres til Tolletatens etterretningssenter (TES). I de øvrige stillingene i styrkingen rapporterer Tolletaten at det er rekruttert personell som enten er i operativ tjeneste eller under etatsutdanning. De nye årsverkene er fordelt i etaten som følger:

Tollregion Oslo og Akershus	0
Tollregion Øst-Norge	52
Tollregion Sør-Norge	6
Tollregion Vest-Norge	6
Tollregion Midt-Norge	18
Tollregion Nord-Norge	10
Tolldirektoratet	3*
Tolletatens etterretningssenter	28
SUM	123

(*Årsverkene i Tolldirektoratet er knyttet til ANPR (skiltlesende kameraer på alle grenseoverganger))

Ved overføring av oppgaver fra Tolletaten til Skatteetaten, ble det etter Tolletatens ønske overført budsjettmidler og oppgaver tilsvarende om lag 30 årsverk mer enn det antall ansatte som ble overført til Skatteetaten. Det «ansatteoverskuddet» Tolletaten hadde ved inngangen til 2016 ble håndtert ved en gradvis nedbemanning, blant annet gjennom naturlig avgang. Videre har Regjeringen lagt til grunn at Tolletaten, som alle andre statlige virksomheter, som følge av ABE-reformen, må effektivisere driften. Etaten har digitalisert enkelte funksjoner, som tilsier at oppgaver kan gjennomføres med mindre ressursinnsats. Åpningstidene ved flere ekspedisjonsenheter er endret, og noen enheter er samlokalisert eller nedlagt. Etaten har også fått nytt teknisk utstyr som tilsier at den kan gjennomføre oppgavene sine på andre måter enn tidligere, gjerne med mindre ressursinnsats. Tollregionene har også tilpasset sin bemanning etter samlokalisering av fellesfunksjoner som sentralbord, dokumentsenter og infosenter.

Etaten leter kontinuerlig etter effektiviseringsgevinster som ikke reduserer den operative kraften i kjerneoppgavene, og vil fra januar 2018 overføre lønns- og regnskapsoppgavene til Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Dette vil medføre en ytterligere reduksjon av antall ansatte i etaten uten at det påvirker grensekontrollen negativt. Tiltakene som er gjennomført, og som i sum har ført til lavere bemanningsbehov, er ønskede tilpasninger som viser at Tolletaten kontinuerlig effektiviserer og samtidig styrker grensekontrollen.

Utviklingen i bemanningen (antall årsverk) i tollregionene og i Tolldirektoratet i perioden februar 2016 til juni 2017 fremgår av tabellen under.

	februar 2016	juni 2017	Endring
Tollregion Oslo og Akershus	471	446	-25
Tollregion Øst-Norge	313	331	18
Tollregion Sør-Norge	197	191	6
Tollregion Vest-Norge	150	142	-8
Tollregion Midt-Norge	113	130	17
Tollregion Nord-Norge	82	88	6
Tolldirektoratet	250	268	18
SUM	1574	1595	21

(Økningen i Tolldirektoratet kommer primært av at Tolletatens etterretningssenter er organisert som en avdeling i direktoratet, samt at enkelte fellesfunksjoner er samlet der.)

Når det gjelder tallene for de ulike tollstedene, er det flere forhold som gjør det vanskelig å hente ut sammenlignbare data og dermed kunne redegjøre for utviklingen i bemanningen på det enkelte tollsted. Tollregionene har ulik intern organisering, og organiseringen kan også variere innad i en region. Noen tollsteder har en tydelig deling mellom grensekontroll og vareførsel, mens andre tollsteder har kombinert grensekontroll- og vareførselsseksjon. I noen regioner er det én seksjon som håndterer flere tollsteder. Tollaspirantene er på enkelte steder tilknyttet spesifikke tollsteder, mens andre steder har aspiranter tilknytning på regionnivå. Personell under utdanning flyttes mellom ulike enheter i regionen gjennom hele underutdanningsperioden, og det kan derfor slå tilfeldig ut i tallmaterialet hvor de var registrert på datoene i spørsmålet.

Det er viktig å understreke at etatsinterne prioriteringer er virksomhetsleders ansvar. Det såkalt «vedtatte kuttet» i etaten er etter det jeg har fått opplyst et element i etatens interne budsjettprosess for 2018, et arbeid som først vil være ferdig senhøsten 2017. Det er tolldirektøren selv som mener en omdisponering av etatens samlede rammer nå er nødvendig for å oppnå en bedre grensekontroll. Jeg har full tillit til at tolldirektøren gjør de valg og prioriteringer som til enhver tid er til det beste for etaten som helhet.

Det bør ikke være noen tvil om at Regjeringen har styrket Tolletaten. Uten styrkingen hadde etatens bevilgning i 2017 vært om lag 150 mill. kroner lavere. Etaten har fått styrket sine budsjettrammer tilsvarende 123 årsverk fordelt på 50 årsverk til døgnbemanning på Svinesund og Ørje og styrking av enkelte flyplasser, 45 årsverk knyttet til mobile kontroller langs hele grensen og 28 årsverk til den nye analyse- og etterretningssenteret. I tillegg kommer et vesentlig beløp (over 130 mill. kroner i perioden 2016-2019) til investeringer i kamerautstyr på grenseovergangene. Dette er det tre høyest prioriterte områdene etaten selv mente de burde styrkes på. En styrking betyr likevel ikke at en etat ikke trenger å omstille og modernisere virksomheten. At vi styrker enkelte områder kan ikke bety at all annen drift skal fryses slik den var før

styrkingen. På denne bakgrunn ser jeg ingen grunn til å skulle korrigere mitt svar på stortingsrepresentant Vedums tidligere spørsmål.

Med hilsen

Siv Jensen